

לדברי רבי יהודה (וכן אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון), מאז שעברו את הירדן נענשים ישראל אף על העבירות הנסותרות של אחד מהם (ולדבריו משמע שעל הנגלות נענשו אף מקודם לכן). ולדברי רבי נחמיה, לא ענש על הנסותרות 'עד עולם'. אלא עד שלא עברו את הירדן לא היו ערבים זה לזה כלל, ומשעברו נענשים על הנגלות בלבד.

דף מד

צד. א. מה היו חטאי עכן? האם יש לו חלק לעולם הבא?

ב. האם הרגו את אנשי ביתו עמו?

ג. האם עשה יהושע כהוגן בהקימו את האבנים בהרי גריזים ועיבל?

א. עכן, מלבד מעילתו בחרם [לרבי חנינא — מעל בשלשה חרמים, ולריו"ח בשם רבי אלעזר בר"ש — בחמשה. אנכי חטאתי... וכזאת וכזאת עשיתי. מג:], דרשו מן המקראות (מריבויי גם) שעבר על חמשה חומשי תורה, כלומר רוב מצוותיה (מהרש"א). ועוד אמרו: מושך בערלתו היה (וגם עברו את ברית); בא על נערה המאורסה (וכי עשה נבלה בישראל). עכן לא איבד חלקו לעולם הבא, שוידויו כיפר לו ('עכרך ה' ביום הזה — אבל לא לעולם הבא; ובני זרח זמרי... כולם חמשה — כולם חמשה לעולם הבא).

ב. לא הרגו את אנשי בית עכן, רק סקלו בהמותיו ושרפו רכושו. ולא לקחו את משפחתו אלא להיות נוכחים באותו מעמד, כדי לרדותם. (ולא כן כתב בפירוש מצודות דוד — יהושע שם).

ג. ר' שילא דרש שלא היה ראוי ליהושע להקים האבנים בהרי גריזים ועיבל המרוחקים יותר מששים מיל מהירדן (סוטה לו). אלא בסמוך לירדן מיד. ורב חלק על כך, שהרי נאמר בו לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה. (ולדעתו, אפשר שנצטוו להקימן בהרי גריזים ועיבל המרוחקים, או סובר שהקימן סמוך לירדן על שתי גבשושיות שנקראו 'גריזים' ו'עיבל'. ונחלקו תנאים בדבר במקום אחר. תוס' עפ"י סוטה לג).

צה. עדים שהעידו על אחד שחייב מיתה ונגמר דינו, האם יכולים לחזור עתה מדבריהם וליתן טעם שמפני שנאה מסוימת העלילו עליו בשקר?

אין העדים יכולים לחזור מדבריהם, אפילו נותנים טעם לחזרתם, [וגם אם הנידון 'צועק חמס על מיתתו עד שמבין ריסי עיניו נראין הדברים שהוא מוזם...!'. לשון המאירי] — שכבר נגזרה גזירה, ובכל אופן אמרה תורה כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד (ער"ן). ומשמע שאין חילוק אם נגמר הדין אם לאו. אך יתכן שאם עדיין לא נגמר הדין, ונראה לדיין שיש אמת בטעם שנותנים העדים עתה, רשאי להיסלק מלדון דין זה שהוא מרומה בעיניו).

דפים מד — מה

צו. האם הנסקל נסקל בבגדיו?

לדברי רבי יהודה, בין איש ובין אשה נסקלים ערומים (ורגמו אתו), אלא שבאיש מכסים ערוותו מלפניו פרק אחד, ובאשה — בין מלפניה בין מלאחריה שני פרקים.

וחכמים אומרים: האיש נסקל ערום, אבל האשה נסקלת בבגדיה (ורגמו אתו). ואעפ"י שהמיתה משתהה מעט ע"כ, הבויון קשה עליה יותר, ועל כן זו היא 'מיתה יפה' עבודה. (הלכה כחכמים. רמב"ם סנהדרין טו, א).

דף מה

צו. א. כיצד סוקלים?

ב. אלו הלכות הוזכרו בסוגיא בנוגע לברירת מיתה יפה?

ג. האבן שנסקל בה האדם, מה עושים בה?

ד. נקטעה יד העדים לאחר העדות, או שהיו גדומים מעיקרא — האם הנידון נסקל?

א. הנידון עומד בבית הסקילה (וידין אסורות. רמב"ם). אחד מן העדים דוחפו על מתניו (יש מפרשים לאחוריו וי"א לפניו) למטה.

נהפך על לבו — הופכו על מתניו (שלא יהא מושכב פרקדן שמגונה ביותר. רש"י). אם מת בדיחה זו — יצא. ואם לאו — נוטלים העדים את האבן שהיתה מתוקנת לכך בבית הסקילה, והיא משוי שני בני אדם, ומשליך אותה העד השני על לבו. אם מת בה — יצא. ואם לאו — רגימתו בכל ישראל (סקול יסקל או ידה יירה; יד העדים תהיה בו בראשנה להמיתו ויד כל העם באחרונה). ומעולם לא שנה בה אדם (שמת הנסקל באבן הראשונה).

ב. אלו הן ההלכות שהוזכרו בסוגיא בקשר לברירת מיתה יפה (ואהבת לרעך כמוך — ברור לו מיתה יפה. רב נחמן אמר רבה בר אבוח):

הגבהת בית הסקילה שתי קומות, אע"פ שגם בפחות מיכן יש בו כדי להמית. [אבל אין מגביהים יותר — שלא יתנוול].

סקילת האשה בבגדיה, לחכמים — כדי שלא תתבזה [אבל באיש — גזירת הכתוב שנסקל ערום]. ולרבי יהודה לאידך גיסא, 'מיתה יפה' עבודה שתיסקל ערומה, למהר מיתתה.

ג. האבן שנסקל בה [וכן העץ שנתלה עליו, סייף שנהרג בו, סודר שנחנק בו] — נקברת עמו. ולא עמו ממש אלא בתפיסתו (רב פפא. פירוש, בתוך ד' אמותיו. רש"י).

ד. אמר שמואל: נקטעה יד העדים — פטור. אבל עדים גידמים מתחילה — כשרים לחייבו (יד העדים תהיה בו... — היד שהיתה כבר).

מבואר בגמרא שלפי דעה זו, עדים המעידים על אחד שנגמר דינו לסקילה בבית דין פלוני, אינם יכולים לחייבו אלא אם היו הם עצמם העדים שהעידו בראשונה, מפני שאין מתקיים כאן 'יד העדים' הראשונים, ופטור.

והעמידו דעה זו במחלוקת תנאים, האם מצריכים קרא כדכתיב אף לעיכובא או רק למצוה בעלמא, וכדלהלן.

יש מי שצדד להוכיח שאפילו לא נקטעה אלא יד עד אחד — פטור, שהרי צריך ששני העדים ישתתפו בהריגתו, כדתנן במתניתין (עפ"י אפיקי ים סוס"י יט).